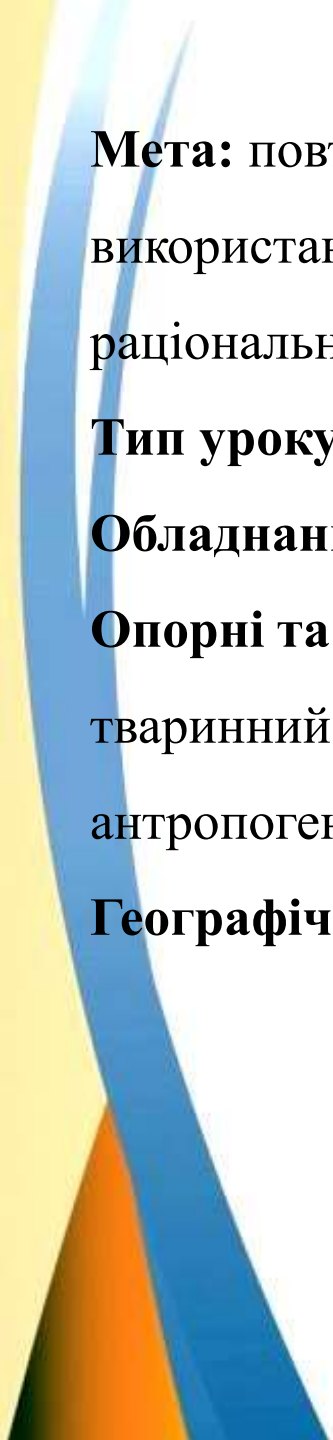

**Природні ресурси.
Природокористування.
Антропогенні ландшафти.**

Мета: повторити і систематизувати поняття і знання про природні ресурси; надати учням знання про використання основних видів природних ресурсів; сформувати первинні вміння учнів розробляти раціональний підхід до використання природних ресурсів.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: фізична карта світу, атласи, підручники, зошити.

Опорні та базові поняття: мінеральні, лісові, водні, земельні ресурси, ресурси океанів, рослинний і тваринний світ, сонячна радіація, компоненти природи, природні комплекси, нектон, планктон, бентос, антропогенні ландшафти.

Географічна номенклатура: океани та материки Землі, національні парки та заповідники.

«Бліцопитування»

- **Умови яких кліматичних поясів і природних зон найбільш сприятливі для життя і діяльності людини?**
- **Які види природних багатств використовують люди на Землі?**
- **Що таке природні умови та природні ресурси?**
- **Що таке природокористування?**

ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ ОСНОВНІ ВИДИ

- **Природні умови** — компоненти і властивості природи Землі, що впливають на життя людини та діяльність людства
- **Природні ресурси** - це компоненти природи, які використовує або може використати людина господарській діяльності
- Природа задовольняє найважливіші потреби людства — в енергії, паливі, промисловій сировині, продуктах харчування тощо

Подорож у слово

Слово **ресурси** в перекладі з французької означає цінності, запаси, які в разі потреби можна використати.

Види природних ресурсів

Пригадаємо:

- **в Південній Америці** зосереджені найбільші масиви
- **Антарктида** має колосальні запаси прісної води
- **Африка** отримує величезну кількість
- **надра материків та океанічний шельф** містять різноманітні

вологих
екваторіальних лісів

в замороженому стані

сонячного тепла

корисні копалини

Класифікація природних ресурсів

ПРИРОДНІ РЕСУРСИ

Вичерпні

Відновлювані

Ґрунти
Водні
Біологічні

Невідновлювані

Мінеральні

Невичерпні

Енергія Сонця
Енергія вітру
Внутрішнє тепло Землі
Припливи, відпливи

Мінеральні ресурси

– це сукупність розвіданих запасів корисних копалин, які використовуються або можуть використовуватися в господарській діяльності

Земельні ресурси

— це землі, придатні для життя та господарської діяльності людини

- Вони належать до **відновлюваних** природних ресурсів
- Найважливішу роль у житті людства відіграють території, придатні для **сільськогосподарської діяльності**
- Рілля, сади, луки й пасовища займають близько **1/3 суходолу**
- Проте **найродючіші землі** становлять лише **11 %** усього земельного фонду планети
- Найбільші площі орних земель розташовані в

- **США**
- **Канаді**
- **Україні**
- **Індії**
- **Китаї**
- **Бразилії**

Земельні ресурси

Особливості земельних ресурсів

Не можуть бути
повністю
замінені іншим
видом ресурсів

Можуть
змінювати
свою якість

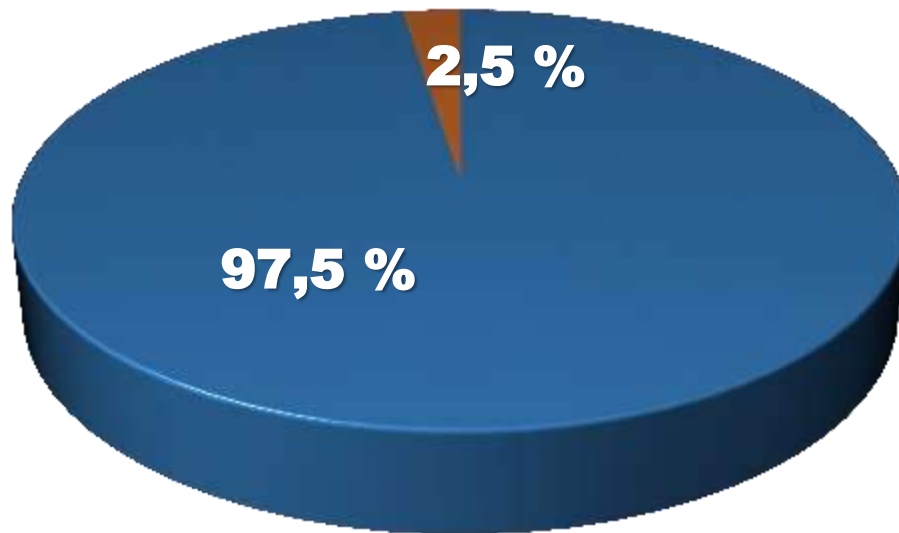
Відрізняються
просторовою
неоднорідністю

Водні ресурси

— це насамперед **прісні води**, що зосереджені в річках, озерах, водосховищах, підземних водах

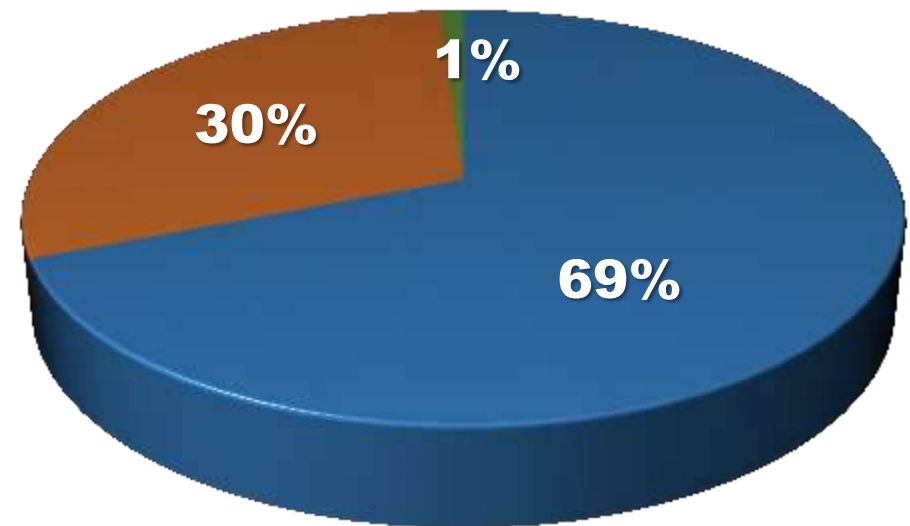
- **Найбільшими споживачами води є:**
 - **землеробство** — понад **70 %** від загального обсягу
 - **промисловість** — **20 %**
 - **чимало води йде на побутові й господарські потреби**

Запаси води на Землі

■ Солонa вода ■ Прісна вода

Запаси прісної води

■ Льодовики ■ Підземні води ■ поверхневі води

Природні ресурси світового океану

Водні

- Вода
- Хімічні елементи

Біологічні

- Планктон
- Нектон
- Бентос

Мінеральні

- Корисні копалини
- на шельфі
- на ложі океану

Енергетичні

- Енергія
- припливів/видливів
- течій
- хвиль
- прибою

Кліматичні ресурси

- **Кліматичними** ресурсами називають невичерпні природні ресурси, що включають в себе сонячну енергію, вологу та енергію вітру
- **Кліматичними** їх називають тому, що вони визначаються особливостями клімату
- Їх не споживають безпосередньо в матеріальній і нематеріальній діяльності люди, не знищують в процесі використання, але вони можуть погіршуватися або поліпшуватися

Кліматичні ресурси

Енергія Сонця

- Один з найважливіших ресурсів для людства - **сонячна енергія**, і перспективи її використання надзвичайно великі
- Зараз сонячна енергетика **максимально розвинена в США**, де деякі регіони використовують її як повноцінний альтернативне джерело живлення
- Інші ж країни давно взяли курс на даний вид отримання електроенергії

Сонячна електростанція Іванпа (США) — одна з найбільших у світі
Вона складається зі 173 тис.
дзеркальних модулів

Кліматичні ресурси

Вітрова енергія

- використовується протягом сотень років, для отримання механічної, теплової та електричної енергії
- Вітрова енергія, на сьогоднішній день є стійким і **невичерпним джерелом**
- **Вітер** — рух повітря з області з високим тиском в область з низьким тиском

Кліматичні ресурси

Енергія води

- **Спадання води** здавна використовувалось для **обертання лопатних коліс і турбін**
- **Вода була першим джерелом енергії, а першою машиною, за допомогою якої людина використовувала енергію води, була примітивна водяна турбіна**

Біологічні ресурси

— це багатства рослинного та тваринного світу Землі

В біосфері: 97-99%- **фітомаса** (рослини);
1-3% - **зоомаса** (тварини)

Біологічні ресурси

- Серед біологічних ресурсів велике значення для людей мають **ліси**
- лісами вкрито близько **30%** поверхні суходолу
- Ліси — своєрідні **«легені» Землі**
- Деревина — **будівельний матеріал** і сировина для промисловості

Світ у просторі й часі

Зелений ресурс

Ліс дає сировину для виготовлення паперу. Цікаво, що за рік учні лише однієї школи «списують» цілий гай. А скільки лісу витрачають мільйони школярів, студентів і працівників різних установ?!

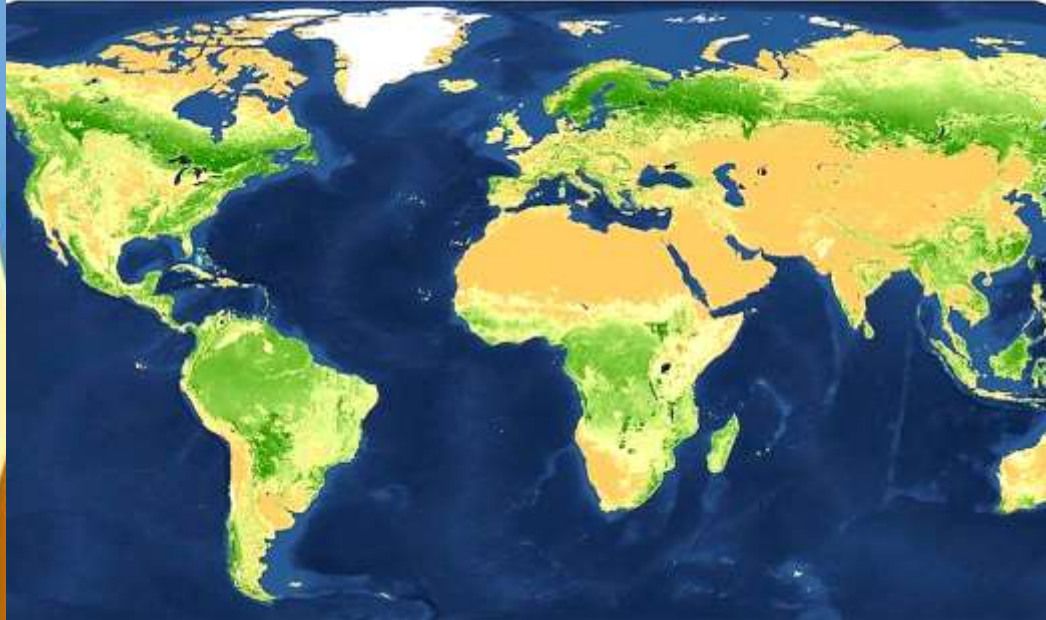
Ліси – зелені легені планети

Біологічні ресурси

- Основна частина лісів розташована в **помірному та тропічному** поясах

Основні лісові пояси світу

Ліси північного поясу

Ліси південного поясу

НАСЛІДКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Негативні наслідки використання природних ресурсів:

Промислові виробництва за рік викидають у повітря вуглекислого газу більше, ніж усі діючі вулкани світу, що призводить до глобальних змін клімату

Перевезення та продукти переробки нафти потрапляє у воду, унаслідок чого зараз майже весь Світовий океан укритий тонкою плівкою, під якою через брак кисню гинуть живі організми

Видобування мінеральних ресурсів веде до зменшення запасів корисних копалин і порушення земель кар'єрами, шахтами, відвалами породи

НАСЛІДКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Негативні наслідки використання природних ресурсів:

Надмірне використання земель → розвиток ерозії, їх підтоплення і заболочення, зниження родючості ґрунтів і → зменшення врожайності культур

Посилений водозабір прісних вод погіршує санітарно-гігієнічні умови життя людей

Хижацьке використання біологічних ресурсів загрожує зникненням окремих видів рослин і тварин.

Природокористування

Раціональне

використання ресурсів, за якого людина одержує необхідні їй природні ресурси, а природі це не завдає шкоди

В Ізраїлі безводні та безплідні землі зрошуються, і тепер у пустелі вирощують фрукти та овочі

Нераціональне

нерозумне, споживацьке використання природних ресурсів

Неправильне розорювання угідь на Великих рівнинах у США призвело до втрати великих ділянок родючих земель

ЗМІНИ ПРИРОДНИХ ЛАНДШАФТІВ

- **Ландшафт (ПК)** — це поєднання взаємопов'язаних компонентів природи (рельєф, клімат, води, ґрунт, рослини і тварини) на певній ділянці
- Зміна ж хоча б одного природного компонента веде до утворення **природно-антропогенного ландшафту**
- на нашій планеті дедалі більше виникає **природно-антропогенних ландшафтів**, натомість природні зникають

Подорож у слово

Слово **антропос** в перекладі з грецької означає *людина*, відповідно **антропогенний ландшафт** означає докорінно змінений або створений людиною.

Антропогенні ландшафти

Сільськогосподарські

Лісогосподарські

Водогосподарські

Промислові

Сельбищні

Рекреаційні

Сільськогосподарські

Лісові

Водні

**АНТРОПОГЕННІ ЛАНДШАФТИ –
ПРИРОДНІ КОМПЛЕКСИ, ЗНАЧНО ЗМІНЕНІ
ПІД ВПЛИВОМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

Промислові

Селитебні

Нанести на карту світу способом значків райони порушення рівноваги в природі через створення антропогенних природних комплексів:

1. Чорнобильська АЕС, Фукусима (Японія)
2. Кар'єри видобутку корисних копалин (Україна, Бразілія,США. ПАР).
3. Райони випасу худоби (савани Африки, Аргентина, Австралії).
4. Райони вирубки лісів (Амазонія, басейн Конго, країни- Росія, Швеція, Норвегія, Канада, США, Бразілія)

Робимо висновки

- **Природні ресурси — це компоненти природи, що їх використовує або може використати людина в господарській діяльності; їх поділяють на мінеральні, земельні, водні, кліматичні, біологічні**
- **Нераціональне природокористування — це нерозумне, споживацьке використання природних ресурсів, яке супроводжується їх виснаженням і забрудненням**

Домашнє завдання

Прочитати параграф, зробити записи в зошиті (слайд 22, 23). Робота з картою, слайд 25.

Наведіть приклади порушення природної рівноваги в природних комплексах вашої місцевості.